
PROCES –VERBAL NR.1
al ședinței grupului de lucru Drepturile omului,
Platforma consultativă permanentă a Cancelariei de Stat
data de 31 iulie 2025 ora 14.00-17.00
Sala de ședință, et.1, str. Bănulescu-Bodoni

Prezenți membrii Consiliului:

	Autoritatea /instituția	Nume/ prenume
1	Cancelaria de Stat	Lilia Pascal
2		Angela Zagaiciuc
3		Mădălina Iacub
4	Ministerul Afacerilor Externe	Tatiana Pârvu
5	Ministerul Afacerilor Interne	Irina Dragoman
6	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	Ludmila Cara-Palii
7	Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale	Aliona Cucerca
8		Mariana Doroșenco
9	Procuratura Generală	Gheorghe Borș
10	Ministerul Sănătății	Maxim Donici
11	Ministerul Culturii	Veronica Oprea
12	Ministerul Mediului	Lidia Pidpenco
13	Ministerul Apărării	Alexandru Roman
14	Ministerul Justiției	Lilia Rusu
15	Ministerul Educației și Cercetării	Olga Tretiacov
16	Serviciul de Informații și Securitate	Otrublenco-Eni Nadejda
17	Compania Națională de Asigurări în Medicină	Victoria Ciorbă
18	Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale	Stavila Constanța
19	Centrul pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal	Ira Ciubuc
20	Inspectoratul General pentru Migrație	Lungu Stela
21	Institutul Național de Justiție	Bitianov Dan

22	Agenția de Guvernare Electronică	Inna Cara
23	Biroul Național de Statistică	Elena Vâtcărău
24	Centrul Național Anticorupție	Lilia Cociorva
25	Serviciul Protecție și Pază de Stat	Iurie Sirbu
26	Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”	Vadim Juc
27	Biroul politici de reintegrare	Ivan Țurcan
28		Corneliu Mișcoi
29	Biroul relații cu diaspora	Dorina Coadă
30	Oficiul Avocatului Poporului	Vasile Coroi
31		Valentin Rosca
32	Inspectoratul General al Poliției	Mihail Crivorucenco
33	Comisia Electorală Centrală	Dana Munteanu
34	Consiliul Audiovizualului	Sergiu Martin
35	AO „Promo-LEX”	Irina Corobcenco
36		Nicoleta Hriplivii
37	Keystone Moldova	Gribincea Alexandru
38	AO „Centrul pentru Politici și Analize în Sănătate”	Ghenadie Țurcanu
39	Asociația Surzilor din Republica Moldova	Elena Cușca
40	AO „Federația Familiilor pentru Unificare și Pace în Lume din Moldova”	Andrei Eșanu
41	Organizația Internațională a Muncii	Chilari Vera
42	UNICEF	Elena Laur
43		Veronica Goinic
44	Oficiul ONU pentru Drepturile Omului	Elena Cuijuclu
45		Iuliana Abramova

Agenda

ORDINEA DE ZI:

14.00-14.05	Cuvânt de deschidere. Lilia PASCAL , Cancelaria de Stat șefa Direcției drepturile omului și cooperarea cu societatea civilă
14.05- 15.30	Programul național privind asigurarea respectării drepturilor omului pentru anii 2024-2027. Raport. <i>Raportor:</i> Lilia PASCAL , Cancelaria de Stat <i>Coraportori:</i> reprezentanți APC, conform competențelor <i>Comentarii, întrebări, discuții</i>
15.30-15.45	Pauză
15.45-16.50	Discursul de ură în contextul alegerilor parlamentare viitoare <i>Raportori:</i> Diana MUNTEANU , Comisia Electorală Centrală Sergiu MARTIN , Consiliul Audiovizualului Mihai CRIVORUCENCO , Inspectoratul General al Poliției <i>Comentarii, întrebări, discuții</i>
16.50-17.00	Concluzii. Lilia PASCAL , Cancelaria de Stat

DESFĂȘURAREA ȘEDINȚEI:

Dna L. Pascal a deschis ședința, a mulțumit participanților pentru prezența și a menționat că ședința este organizată în contextul propunerii parvenite în cadrul Ședinței Consiliului Național pentru Drepturile Omului din 15 iulie 2025, de a avea discuții mai focusate pe diferite subiecte.

Au fost prezentate subiectele de relevanță majoră care vor fi discutate conform agendei:

- **Programul național privind respectarea drepturilor omului pentru perioada 2024–2027, gradul de realizare pentru primul an de implementare.**

Scopul stabilit al Programului este îmbunătățirea calității vieții și protejarea demnității umane. Aceasta reflectă angajamentul statului de a asigura respectarea drepturilor fundamentale pentru fiecare persoană, fără discriminare.

În acest context este important să dispunem de platforme de dialoguri și discuții pentru toți actorii implicați în procesul de implementare cât și cei cointeresați de atingerea unor rezultate înalte.

Dimensiunea drepturilor omului este prioritară în procesul de integrare europeană, ceea ce ne determină să ne conjugăm eforturile pentru a avea un impact practic și de progres în asigurarea și respectarea drepturilor omului pentru toate categoriile de persoane. Totodată a menționat că procesul de implementare a acțiunilor din PNADO și rezultatele obținute sunt raportate continuu către Comisia Europeană în cadrul mai multor grupuri tematice.

- **Discursul de ură în contextul alegerilor parlamentare viitoare.**

Acest fenomen ia amploare atât în context european cât și național și în acest context ținând cont de faptul că ne apropiem de alegerile parlamentare, urmează să fim pregătiți și vigilenți față de orice manifestare care poate incita la discriminare, violență sau divizare socială, afectând astfel procesul democratic și drepturile fundamentale ale cetățenilor.

A îndemnat să avem un dialog deschis și constructiv, care va contribui la identificarea soluțiilor concrete, la consolidarea cooperării între instituții și la formularea unor decizii utile și aplicabile.

Dna L. Pascal a prezentat structura PNADO 2024-2027. A menționat că va fi analizat raportul PNADO pentru anul 2024 dar și completările pentru semestrul 1 2025.

A fost prezentat nivelul de realizare a acțiunilor din PNADO 2024-2027, pentru anul 2024 care poate fi consultat la următorul link: [https://gov.md/sites/default/files/users-media/media-15/Raport%20privind%20implementarea%20ac%C8%9Biunilor%20din%20PNADO%20\(2024-2027\)%2C%20pentru%20anul%202024.pdf](https://gov.md/sites/default/files/users-media/media-15/Raport%20privind%20implementarea%20ac%C8%9Biunilor%20din%20PNADO%20(2024-2027)%2C%20pentru%20anul%202024.pdf)

Au fost puse în discuție acțiunile neinițiate/nerealizate care pot fi consultate în prezentarea PNADO de la următorul link: <https://gov.md/sites/default/files/Filepdf/Prezentare%20PNADO.pdf>

S-a decis intervenția autorităților responsabile de acțiunile care nu au fost inițiate/realizate ulterior prezentării fiecărui obiectiv.

Cu referire la acțiunile restante au luat cuvânt reprezentanții autorităților responsabile după cum urmează:

la obiectivul general 1 „Justiție echitabilă”: MIDR, MJ, MMPS

la obiectivul general 2 „Eradicarea torturii”: MS, MAI

la obiectivul general 3 „Sistemul de învățământ incluziv și asigură educație bazată pe drepturile omului”: MEC

la obiectivul general 4 „Dreptul la cel mai înalt standard de sănătate asigurat”: MS, MAI, MJ

la obiectivul general 5 „Dreptul la securitate socială pentru toate persoanele în situații de risc și vulnerabilitate asigurat”: MJ

la obiectivul general 7 „Autoritățile publice promovează și asigură realizarea progresivă a dreptului la un mediu ambiant sănătos și durabil”: MM

la obiectivul general 10 „Servicii de eliberare a actelor de identitate, capacitatea juridică și protecția vieții private asigurate”: MMPS, MJ

la obiectivul general 11 „Libertatea de întrunire, asociere, conștiință și religie respectate, protejate și facilitate”: MJ

la obiectivul general 14 „Mecanismul instituțional consolidat și eficient în domeniul drepturilor omului”: MJ

Reprezentanții autorităților publice centrale au reiterat și menținut poziția expusă în raport.

Reprezentanta UNICEF a propus ca acțiunile la care nu se găsesc soluții pentru a fi implementate să se discute în alt format, ședințe mai înguste, pentru a decide pașii de urmat.

Reprezentantul MAI a propus ajustarea cadrului normativ existent cu privire la normativele tehnice în construcții, cu obligarea instituțiilor din sectorul justiției să modifice din punct de vedere tehnic construcțiile existente pentru a asigura accesul persoanelor cu dizabilități, adică să adapteze construcțiile la necesitățile persoanelor cu dizabilități.

Reprezentantul AO „Federația Familiilor pentru Unificare și Pace în Lume din Moldova”, a comunicat că s-a creat grupul de lucru pentru elaborarea documentelor sau Standardelor în baza noii legi privind sănătatea și bunăstarea mintală Nr. 114 din 2024 și a propus ca la documentele care sunt propuse să fie elaborate de către acest grup să fie adăugat și aspectul privind Elaborarea și aprobarea unei instrucțiuni operaționale standard comună cu Inspectoratul General al Poliției și cu spitalele de psihiatrie, în vederea gestionării situațiilor de criză, ulterior instruirea personalului angajat pentru dezvoltarea abilităților de acțiune în situații de criză, inclusiv cazuri de violență și violență conexă cu abuzul de alcool sau altor substanțe interzise.

Reprezentanta Promo-LEX cu referire la acțiunile ce țin de regiunea transnistreană a constatat o problemă cu referire la raportarea pe PNADO atât din punct de vedere a corespunderii informațiilor incluse în coraport cu acțiunea indicată, cât și cu indicatorii stabiliți. Calificativele per acțiune nu sunt stabilite corect. Chiar dacă în raport unele acțiuni au fost marcate cu calificativul realizate, nu poate fi atribuit acest calificativ din considerent că acțiunile nu sunt finalizate ci sunt doar la o fază incipientă. A remarcat că informația cu referire la implementarea acestor acțiuni a fost raportată foarte vag și nu corespunde realității, iar unele informații incluse de autorități la general nu este relevantă raportată la acțiune și indicatori. A remarcat că la solicitarea transmisă în adresa Ministerului Finanțelor de a prezenta informația de interes public dacă există un grup instituit pentru a implementa acțiunile din PNADO, menționând că Ministerul Finanțelor este instituția care este responsabilă de finanțarea PNADO, cei din urmă au menționat că nu este un asemenea grup. Reprezentantul **Promo-LEX** a subliniat că este necesar a institui un mecanism inter-instituțional pentru implementarea și monitorizarea implementării acțiunilor din PNADO.

Dna L. Pascal a menționat că la elaborarea raportului privind implementarea PNADO, secretariatul solicită autorităților responsabile actualizarea informației în cazul în care aceasat nu corespunde acțiunii și indicatorilor din PA. Totodată, în scopul fortificării procesului de monitorizare secretariatul își propune organizarea de comun cu APC responsabile ședințe focusate pe obiective separate, inclusiv ședințe extinse pe platforma Grupului de lucru al PCP/CS.

Dna A. Zagaiciuc, Cancelaria de Stat, a comunicat că pentru monitorizarea implementării acțiunilor din PNADO a fost elaborat registru de monitorizare care a fost inclus pe platforma cscloud.gov.md, unde autoritățile includ informația cu privire la realizarea acțiunilor. Urmare a recepționării informației de la autoritățile raportoare informația este verificată pe diferite căi. Atunci când nu este posibil de verificat informația și este vădit clar că a fost raportat eronat sau info nu corespunde indicatorilor și nu se referă la acțiune, se solicită repetat de la responsabilii care au prezentat informația a verifica și prezenta corect (prin email, telefon). Totodată s-a atras atenția la faptul că informația privind raportarea urmează a fi inclusă pe platformă doar după ce a fost coordonată cu conducerea APC, doar atunci se consideră validă. Platforma a fost creată pentru ca autoritățile co-implementatoare să vadă informația prezentată de cealaltă autoritate și ca să se poată expune asupra veridicității acesteia pri să vină cu completări sectoriale.

La mențiunea că Promo - LEX a solicitat „Cerere de acces la informații de interes public privind implementarea Programului Național privind Drepturile Omului 2024–2027” în luna iulie și nu au recepționat un răspuns, a fost menționat faptul că informația privind accesul la informație ce conținea întrebări specifice adresate Cancelariei de stat, Secretariatului permanent al Consiliului național pentru drepturile omului a fost remis în adresa Promo-LEX la data de 11.07.2025 un răspuns, respectiv informația a fost transmisă încă înainte de ședința Consiliului Național pentru Drepturile Omului care a avut loc la data de 15.07.2025.

Reprezentantul BPR a menționat că toate acțiunile care sunt prezentate sunt în curs de realizare și atâta timp cât nu este soluționat conflictul ele nu pot fi menționate ca realizate. Informația prezentată este veridică și corespunde indicatorilor. A menționat că vor fi organizate ședințe comune dintre BPR cu Promo-LEX pentru elucidarea neclarităților.

Reprezentatul MAI a comunicat că va revizui și va ajusta informația cu referire la raportarea pe regiunea transnistreană.

Reprezentanta UNICEF a menționat că se lucrează la un studiu care acoperă mai multe aspecte pe domeniul copiilor și vor analiza oportunitatea includerii și fenomenului ”abandonul școlar”.

Reprezentanta UNICEF a menționat că , ca răspuns la o solicitare din partea Ministerului Educației și Cercetării, cu sprijinul mai multor agenții ale ONU, se realizează un sondaj național reprezentativ în școli (colectarea datelor este aproape de finalizare) pentru a culege informații de la directorii de școli, profesori, părinți și elevi din învățământul secundar general (clasele 5-12), așa-numitul „Barometru școlar”. Studiul acoperă mai multe aspecte și include următoarele domenii:

- Satisfacția față de calitatea educației;
- Participarea elevilor la procesul decizional din școli;
- Plăți informale;
- Cunoașterea drepturilor omului și ale copilului;
- Egalitatea de gen;
- Bulling și bunăstarea elevilor.

Chiar dacă „Barometru școlar” nu are ca scop direct măsurarea abandonului școlar , totuși ar putea contribui la o mai bună înțelegere a factorilor existenți care ar putea duce la abandonul școlar.

Reprezentantul MS, a remarcat că va fi adoptat cadrul normativ mai detaliat cu referire la HIV. Cu referire la acțiunile legate de „malpraxis” s-a menționat că pînă prezent nu s-au întreprins acțiuni privind elaborarea legii malpraxisului și că nu se prevăd careva modificări în viitorul apropiat. În cazurile de erori medicale, se aplică procedura penală (art. 213 Cod penal) sau procedura civilă, conform legislației privind drepturile pacientului. Ministerul Sănătății (MS) nu este organul care constată eroarea medicală; acest lucru se face prin expertiză și în instanță. În UE nu există un model unic de malpraxis, ci doar obligația statelor de a avea un sistem de soluționare a erorilor medicale. Sarcina MS este de a convoca alte instituții pentru discuții asupra subiectului respectiv.

Dna L. Pascal a subliniat importanța unor proceduri clare pentru pacienți și medici și a cerut asumarea responsabilității pentru implementarea acțiunilor cu referire la malpraxis prevăzute și a propus formarea unei platforme comune de lucru între instituțiile responsabile, cu implicarea societății civile.

Reprezentantul MAI: A propus introducerea malpraxisului ca infracțiune distinctă în Codul penal și stabilirea unui mecanism de investigare specific, după model internațional.

Reprezentanta Agenției Medicamentului și Dispozitivelor Medicale a exprimat îngrijorarea privind lipsa de acțiune și colaborare între instituții, menționând cazul medicului urolog din Bălți și nevoia de protecție atât pentru medici, cât și pentru pacienți.

Reprezentantul Centrului pentru politici și analiză în sănătate: A prezentat succint modele internaționale cu referire la combaterea malpraxisului, explicând diferențele, avantajele/dezavantajele sistemelor stabilite, inclusiv mecanismele de despăgubire a pacienților (model american/german – pe baza dovedirii vinei, și model scandinav/Noua Zeelandă – fără dovedirea vinei). În Moldova, erorile medicale se examinează doar prin prisma prevederilor Codului penal și civil. A subliniat lipsa unei evidențe a cazurilor de malpraxis și necesitatea cooperării între autorități pentru colectarea acestor date și elaborarea de politici publice. A precizat că pacienții se adresează instanței, procesele durează ani, iar până în 2022 nu au existat condamnări; începând cu 2023 au apărut primele.

Reprezentanta MJ a precizat că în 2023, cu sprijinul ONU pentru combaterea drogurilor și criminalității, a fost realizat studiul *„Integrarea în comunitate a persoanelor eliberate din detenție în Republica Moldova”*, care conține aspecte generale despre nevoia de cazare temporară, dar nu un studiu dedicat subiectului respectiv. Inspectoratul Național de Probațiune își propune să efectueze studiul menționat supra în 2025.

Dna L. Pascal a invitat reprezentantul Ministerului Mediului să prezinte progresele pe realizarea acțiunilor nerealizate conform *Obiectivului 7 – Dreptul la un mediu ambiant sănătos și durabil*.

Reprezentanta MM a comunicat că majoritatea acțiunilor din Obiectivului 7 – Dreptul la un mediu ambiant sănătos și durabil, au fost realizate pentru perioada de raportare, totodată ce ține de acțiunile 7.2.5-7.2.8, acestea au fost planificate pentru realizare în primul și al doilea semestru al anului curent, o parte din ele deja fiind inițiate.

Reprezentanta Promo-LEX, Irina Corobcenco, a analizat indicatorii la acțiunile Obiectivului Specific 8.1 și 8.2 și a menționat că nu toți indicatorii sunt raportați corect. Reprezentanta Promo-LEX a propus:

- a) acțiunile 8.1.2, 8.1.3 și 8.1.4 – excluderea instruirilor raportate de către MAI și INJ care se referă la subiecte precum: discriminarea, egalitate de gen, hărțuirea sexuală etc., întrucât acțiunea 8.1.2 se referă în mod expres la organizarea instruirilor cu privire la identificarea, analiza și evaluarea cazurilor de discurs de ură și instigare la discriminare conform prevederilor Codului contravențional, introduse în anul 2022, prin Legea nr. 111/2022. Completarea coloanei dedicate acțiunilor întreprinse cu date privind instruirile organizate în anul 2024 de către IGP al MAI (formarea formatorilor, instruirea agenților constatați și a șefilor inspectoratelor de poliție cu privire la documentarea cazurilor de discurs de ură conform prevederilor Codului contravențional). Același argument este valabil și pentru acțiunea 8.1.3 care se referă la organizarea instruirilor privind identificarea, analiza și evaluarea infracțiunilor motivate de prejudecată conform prevederilor Codului penal introduse în anul 2022, prin Legea nr. 111/2022. Și în cazul acțiunii 8.1.3, instruirile se referă la subiectele privind discursul de ură, instigarea la discriminare și infracțiunile motivate de prejudecată, conform aceluiași modificări introduse în anul 2022.
- b) acțiunea 8.1.2 și 8.1.3 – modificarea statului de realizare a acțiunilor corespunzător, în urma eliminării datelor menționate la pct. a) și introducerea datelor noi privind acțiunile IGP, de exemplu (acțiunea

8.1.2). La etapa discuțiilor, indicatorul (minim 3 cursuri anual desfășurate, minimum 200 de persoane instruite) nu poate fi marcat ca fiind realizat.

Reprezentanta Promo-LEX a atras atenția asupra unui incident de discurs sexist în cadrul ședinței și a subliniat necesitatea organizării instruirilor privind recunoașterea acestui fenomen de către managementul instituțiilor publice în cadrul acestora.

Reprezentantul IGP a confirmat informația despre realizarea instruirilor profesioniștilor din domeniul poliției pe discursul de ură, cu suportul logistic oferit de Promo LEX, precum și a informat publicul despre faptul că în 2024 a fost elaborată o instrucțiune pentru constatarea contravențiilor motivate de prejudecată și că agenții constatori au fost instruiți, dar nu există cifre exacte disponibile la moment pentru acest tip de infracțiune.

Reprezentanții Cancelariei de Stat au subliniat că lipsa resurselor nu este justificare pentru nerealizarea acțiunilor planificate și au comunicat că planificarea mijloacelor financiare necesare pentru realizarea acțiunilor din PNADO urmează a fi planificate la elaborarea Strategiei sectoriale de cheltuieli și Ministerul Finanțelor este deschis la alocarea fondurilor dacă acțiunile sunt prevăzute în programe aprobate.

Reprezentanta MMPS cu referire la acțiunile ce țin de *Obiectivul specific 10.2. Serviciul de sprijin pentru persoanele cu dizabilități în procesul de luare a deciziilor creat și pilotat*, a reiterat poziția că nu sunt acțiuni specifice pentru MMPS și ar trebui să fie realizate de MJ. S-a decis organizarea de către MMPS a ședințelor focusate pe acest obiectiv pentru elucidarea neclarităților și stabilirea pașilor de urmat în vederea realizării acțiunilor.

Reprezentanta MJ a precizat că în 2025 va fi analizată oportunitatea revizuirii legislației privind combaterea activităților teroriste ce vizează organizațiile necomerciale.

Cu referire la acțiunea privind „Evaluarea oportunității instituirii mecanismului de implementare a recomandărilor ONU pe plângeri individuale” reprezentantul **MJ** a menționat că sunt purtate discuții cu partenerii pentru sprijin, dar fără certitudine privind realizarea în 2025.

Concluzii generale pe marginea raportului PNADO:

Au fost înregistrate progrese substanțiale în prevenirea discriminării și discursului de ură, securitate socială, acces egal la muncă, sănătate, mediu și drepturi culturale. Accent major a fost pus pe instruire și consolidarea capacităților actorilor din domeniul justiției, organelor de drept și reprezentanților APL pe diferite subiecte/teme. Acțiunile restante/neinițiate urmează a fi ținute la control și întreprinse activități de accelerare în realizarea acestora. Se impune coordonare interinstituțională, mobilizarea resurselor și monitorizare continuă, corelată cu angajamentele internaționale și procesul de integrare europeană, la care CS raportează periodic privind realizările pe PNADO. Pe acțiunile nerealizate urmează a fi organizate ședințe focusate pe domeniu pentru a elucidă toate neclaritățile și inițierea realizării acțiunilor.

Dna A. Zagaiciuc, Cancelaria de Stat a menționat anumite cerințe pentru raportarea pe PNADO:

- A se raporta conform indicatorilor, per fiecare indicator separate
- Nu este necesar a repeta aceeași informație din 2024 și în 2025, dacă nu sunt alte realizări
- A nu se include informație învechită, ex. din 2006-2023
- BPR și APC responsabile de acțiunile ce țin de regiunea transnistreană urmează să revizuiască informația conform indicatorilor.
- A nu se motiva lipsa mijloacelor financiare. Autoritatea responsabilă urmează a planifica mijloace financiare la elaborarea strategiei sectoriale de cheltuieli. Motivarea este evidentă,

și luată în considerare de MF dacă este prevăzută în documentul de politici sectorial deja aprobat prin HG.

- În cazul în care implementarea acțiunilor se poate justifica/confirma rezultatul atins prin indicarea link-urilor/ actului normativ/studiilor publicate etc
- Autoritățile responsabile de implementarea acțiunilor care nu au fost inițiate sau nerealizate până în prezent urmează să convoace ședințe comune cu alți actori guvernamentali, reprezentanți ai societății civile și partenerilor de dezvoltare în vederea identificării soluțiilor pentru a începe realizarea acțiunilor.
- A se prezenta pașii de urmat pentru implementarea acțiunilor care nu au fost inițiate/realizate, la care termenul este depășit.
- Pentru realizarea acțiunilor din PNADO a se elabora plan separate pentru implementarea or toate acțiunile să fie incluse în planurile instituționale.
- A se indica statutul acțiunii.

II. Discursul de ură în contextul alegerilor parlamentare viitoare

Dna Lilia Pascal

A prezentat subiectul părții II a ședinței și le-a oferit cuvânt celor trei raportori din partea instituțiilor aferente: CEC, IGP, CA.

Reprezentanta Comisiei Electorale Centrale, a prezentat subiectul discuției axat pe discursul de ură. Și-a afirmat nehotărârea față de existența unui progres semnificativ pe acest segment. Contrar succeselor preliminare înregistrate în cadrul alegerilor din 2023, combaterea discursului de ură și sexist rămâne a fi o problemă, iar în campania din anul 2024, în pofida eforturilor, acesta a luat amploare, mutându-se în mediul online. A adus un rezumat al eforturilor CEC în organizarea unor alegeri libere și corecte prin asigurarea combaterii și eliminării discursului de ură din cadrul campaniei electorale, incluzând următoarele aspecte:

- La începutul fiecărei campanii electorale, instituția face apel la candidați și mass-media să semneze un cod de conduită prin intermediul căruia concurenții electorali sunt obligați să nu utilizeze un astfel de discurs. De la alegerile locale generale, numărul candidaților care au semnat acest cod s-a micșorat, iar conform rapoartelor Promo-LEX cei care au semnat nu respectau prevederile codului diseminând discursul de ură în mediul online unde nu pot fi monitorizați. În ciuda eforturilor, încă există rezistență la schimbarea retoricii candidaților în alegeri.

- Din 2020, împreună cu Consiliul Europei și Consiliul Audiovizualului, s-a încercat aducerea în discuție a discursului de ură și a sexismului în campaniile electorale, considerate contravenții conform legislației. Au fost organizate mese rotunde și difuzate spoturi de informare, iar în acest an se planifică noi acțiuni de sensibilizare. Se atrage atenția asupra riscului ca alegătorii să voteze candidați care folosesc ura ca instrument electoral și se subliniază necesitatea aplicării articolului 52 alin. 3 din Codul Contravențional, care este puțin cunoscut și folosit. Discursul incluziv între candidați rămâne dificil, iar atacurile la persoană sunt frecvente în alegeri.

-Comisia Electorală Centrală încearcă să reglementeze comunicarea electorală și să filtreze mesajele publice, însă eficiența acestor măsuri este limitată. Conform Promo-LEX, au fost identificate 328 de cazuri de discurs de ură, dintre care 244 în context electoral.

- În decembrie, CEC a propus modificarea Codului Contravențional pentru a sancționa mai clar discursul de ură și sexist, mai ales împotriva membrilor birourilor electorale, adăugarea în calitate de subiecți împotriva cărora poate fi utilizat discursul de ură, această propunere a fost transmisă către Ministerul

Justiției. A fost adus exemplul agresiilor verbale a șapte femei în alegerile locale. A condamnat ferm atacurile verbale la adresa funcționarilor electorali, menționând un incident personal recent și un caz de dezinformare cu un video deepfake. A evidențiat faptul că, pe lângă atacurile între concurenți electorali, tot mai frecvente sunt și atacurile îndreptate împotriva membrilor CEC, inclusiv prin mijloace umilitoare și agresive, în special în mediul online. A subliniat necesitatea protejării funcționarilor publici, a combaterii discursului de ură și a menținerii demnității în campaniile electorale.

CEC își asumă în continuare acțiuni concrete și comunicare deschisă pentru a contribui la un climat electoral corect și demn.

Reprezentantul Consiliul Audiovizualului a menționat că discursul de ură este o problemă gravă care afectează nu doar persoanele vizate, ci și întreaga societate democratică, blocând dialogul și consensul. A fost subliniat că instituția derulează campanii de informare și prevenire adresate atât furnizorilor media, cât și publicului, și aplică sancțiuni atunci când este cazul. Odată cu modificările legislative recente, Consiliul va avea competențe extinse și asupra mediului online, nu doar în domeniile tradiționale. A fost lansat apelul ca cetățenii să sesizeze cazurile de discurs de ură, folosind petițiile ca instrument eficient pentru eliminarea acestor derapaje din spațiul public, inclusiv în perioada campaniei electorale.

Reprezentantul Inspectoratul General al Poliției a subliniat că, în procesul electoral, instituția are atribuții suplimentare conform articolului 28 din Legea 320, inclusiv menținerea ordinii publice și combaterea discursului de ură, conform articolului 52, alin. (3) din Codul Contravențional. Angajații poliției sunt instruiți și cunosc procedura de constatare a contravențiilor inclusiv în mediul online, atât prin sesizări, cât și prin autosesizare. Au fost elaborate instrucțiuni interne, aprobate prin ordinul nr. 257/2024, care reglementează modul de constatare a contravențiilor legate de discursul de ură și instigare la discriminare. Poliția are capacitatea necesară pentru a interveni eficient în astfel de cazuri și va contribui activ la asigurarea unui scrutin corect și echitabil.

Reprezentanta Promo-LEX Irina Corobcenco a subliniat că discursul de ură este o problemă care afectează întreaga societate, nu doar persoanele vizate, și că reacțiile instituționale sunt întârziate față de modificările legislative din 2022. Instrucțiunile interne ale IGP au fost emise abia în 2024, iar procesul de instruire a agenților constatare este în curs.

Discursul de ură persistă atât online, cât și offline, inclusiv în spații publice și instituții.

A evidențiat că, deși Codul de conduită al CEC este semnat de unii concurenți electorali, acesta nu este respectat și nici raportat la CEC, ceea ce arată că pentru unii discursul de ură este strategie electorală. S-a propus ca partidele să își asume intern aplicarea codului de conduită și să dezvolte mecanisme proprii de sancționare. În ceea ce privește Codul contravențional, s-a accentuat importanța criteriilor protejate pentru încadrarea faptelor ca discurs de ură, iar cazurile care nu intră sub incidența acestor criterii trebuie tratate distinct, ca forme de ultraj, dacă vizează funcționarii electorali și membrii Comisiei Electorale Centrale.

În raport cu Consiliul Audiovizualului (CA), s-a menționat că acesta poate sancționa doar furnizorii de servicii media audio dacă vizează funcționarii electorali și membrii Comisiei Electorale Centrale. vizuale, nu invitații din cadrul emisiunilor, și nici moderatorii acestor emisiuni care nu au întreprins nici o strategie de aplanare ori interzicere a acestuia în procesul emisiunii. Respectiv, s-a recomandat revederea normelor/instrucțiunilor în astfel de cazuri și stabilirea colaborării cu IGP prin stabilirea unui mecanism de sesizare bilaterală. De asemenea, s-a cerut promovarea mecanismului prin care publicul poate sesiza CA.

Pentru IGP, s-au ridicat întrebări privind lipsa autosesizărilor, sub-raportarea cazurilor de discurs de ură și promovarea atribuțiilor poliției în acest domeniu. S-a sugerat continuarea instruirilor și dezvoltarea procedurilor clare pentru gestionarea/documentarea cazurilor, în special din spațiul online. În final, s-a subliniat lipsa capacității instituționale de monitorizare constantă a discursului de ură și nevoia de conștientizare publică pentru raportare eficientă.

Reprezentanta Comisiei Electorale Centrale, a menționat că subiectul discursului de ură a fost discutat în mod repetat fără identificarea unor soluții concrete. Pentru ca partidele să nu mai utilizeze discursul de ură, este necesară modificarea Legii privind partidele politice, astfel încât statutele acestora să conțină prevederi clare în acest sens. A fost evidențiat faptul că unele partide mari încalcă inclusiv obligația legală privind utilizarea celor 10% din alocațiile publice pentru activități dedicate femeilor, ceea ce indică lipsa unui angajament real față de egalitate. Deși Codul de conduită nu este suficient, CEC va continua să îl promoveze ca unicul instrument disponibil în prezent și va comunica activ pentru ca alegătorii să înțeleagă că discursul instigator și discriminator nu este acceptabil într-un cadru democratic. De asemenea, s-a subliniat că femeile din partidele mici sunt deseori ținta atacurilor și nu există un răspuns clar din partea autorităților privind mecanismele de apărare, situație care reflectă lipsa unei reacții instituționale coerente. S-a concluzionat că este necesară o creștere a capacității de reacție și că, în absența unor măsuri concrete, se va discuta în continuare despre aceleași probleme fără progres semnificativ.

Reprezentantul Consiliul Audiovizualului, a confirmat că instituția are competență asupra furnizorilor și distribuitorilor de servicii media audiovizuale, conform Codului serviciilor media, și exercită control asupra acestora. În ceea ce privește raportarea cazurilor de discurs de ură către organele de poliție, s-a menționat că până în prezent nu a fost aplicată o astfel de procedură, întrucât nu este reglementată la nivel intern. A fost recunoscută necesitatea unui mecanism clar de raportare către autoritățile competente în vederea aplicării contravențiilor. În procesul de monitorizare, instituția se bazează pe metodologia existentă, însă aceasta nu conține prevederi referitoare la notificarea altor autorități. S-a subliniat că, odată cu modificările legislative viitoare privind Codul serviciilor media, va fi revizuit cadrul normativ intern și vor fi adoptate documente noi, dacă va fi necesar, inclusiv pentru a reglementa mai eficient spațiul online, care intră tot mai mult sub incidența Consiliului.

Reprezentantul Inspectoratul General al Poliției, a menționat dificultățile legate de competența teritorială a agenților constatați în cazurile de discurs de ură din mediul online, subliniind că procedura este complicată de aspecte precum domiciliul contravenientului și lipsa probelor directe. A recunoscut faptul că este dificilă și procedura de documentarea a cazurilor respective, dar mai ales a celor din spațiul online. În lipsa probelor suficiente, multe cazuri nu pot fi finalizate și sunt închise. A explicat că obținerea avizului de la Consiliul pentru Egalitate durează uneori până la două luni, ceea ce reduce impactul intervenției. Cu toate acestea, poliția continuă instruirea organelor de constatare, în colaborare cu Promo-LEX, și desfășoară campanii de informare în teritoriu, inclusiv în cadrul consiliilor de siguranță comunitară, deși populația din zonele rurale asimilează mai greu aceste informații. În paralel, se acordă atenție și combaterii corupției electorale.

Reprezentantul Consiliul Audiovizualului a completat că, deși avizul Consiliului pentru Egalitate este util, în cazurile evidente se iau decizii și fără acesta pentru a nu întârzia procedura. În cazurile mai complexe, însă, avizul rămâne necesar.

Reprezentantul Inspectoratul General al Poliției a subliniat în încheiere că organul de constatare nu poate acționa pe baza presupunerilor și că avizul Consiliului oferă sprijin solid în eventualitatea unei proceduri judiciare.

Dna Lilia Pascal a prezentat concluzii.

În cadrul ședinței au fost discutate două întrebări esențiale privind gradul de implementare și restanțele din Planul de Acțiuni al Programului pentru Drepturile Omului. S-a reiterat necesitatea alocării mijloacelor financiare per an, în contextul actualei perioade de planificare CBTM, cu accent pe acțiunile fără resurse identificate. S-a solicitat o atenție sporită asupra calității informațiilor raportate, prin verificarea riguroasă a fiecărei acțiuni și indicator, pentru a asigura acuratețea raportului semestrial ce va fi elaborat de Cancelaria de Stat. Cancelaria va solicita printr-un demers oficial tuturor APC-urilor care au acțiuni restante/neinițiate

să organizeze ședințe tematice cu implicarea societății civile, în vederea unei monitorizări mai stricte și a identificării soluțiilor optime în asigurarea realizării acestora.

În ceea ce privește al doilea subiect, a fost menționat aportul adus de Promo - LEX la clarificarea acțiunilor prin intermediul analizei efectuate, observațiilor și recomandărilor formulate per instituție raportor oferind claritate și responsabilități concrete raportorilor, care și-au asumat continuarea analizei la nivel instituțional și strategic.

S-a decis:

- **Organizarea unor ședințe de lucru tematice privind implementarea acțiunilor din PNADO;**
- **Ajustarea informației în raportul PNADO pentru semestrul 1 2025, conform cerințelor prezentate;**
- **Continuarea eforturilor instituționale de a asigura prevenirea discursurilor de ură, inclusiv în contextul viitoarelor alegeri parlamentare.**

Lilia PASCAL

Șef, Direcția drepturile omului și cooperarea cu societatea civilă, Cancelaria de Stat